

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie protestu Z. L.

z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej

oraz Prokuratora Generalnego

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzanego na dzień 15 października 2023 r.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 listopada 2023 r.

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu

[SOP]

UZASADNIENIE

Pismem z 20 października 2023 r., Z. L. – pełnomocnik Komitetu Wyborczego A. (dalej jako: Skarżący), złożył skargę na „decyzję Państwowej Komisji Wyborczej z 17 października 2023 r. będącej podstawą ogłoszenia o wynikach wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz składającego się z czterech pytań referendum opublikowanego na stronach PKW”. Uzasadniając swoje stanowisko Skarżący wskazał, że zaskarżone rozstrzygnięcie nie oddaje rzeczywistej woli obywateli Polski, którzy: (1) zostali przed oddaniem głosów w wyborach demokratycznych wprowadzeni w błąd; (2) pokaźniej grupie kandydatów odmówiono przysługującego im, zgodnie z art. 99 Konstytucji Rzeczypospolitej

Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), biernego prawa wyborczego czyli udziału w wyborach. Dalej, Skarżący wniósł o powołanie następujących świadków:

1. Pełnomocnika Rządu ds. Bezpieczeństwa Przestrzeni Informacyjnej RP – S. Ż.;
2. specjalistę wyznaczonego przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych;
3. specjalistę wyznaczonego przez W.;
4. specjalistę wyznaczonego przez Centrum [...] oraz
5. specjalistę wyznaczonego przez C.

– na okoliczność określenia zakresu dezinformacji zewnętrznej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny psychologicznej przeciwko Polsce, jaka ma miejsce w Internecie.

Wniósł również o powołanie na świadka Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji – M. Ś. na okoliczność określenia zakresu dezinformacji dotyczącej pytań wyborczych tj. pytań o zaufanie społeczne a także o powołanie na świadków wyznaczonych przez Sąd psychologów społecznych na okoliczność określenia czy i w jakim zakresie społeczeństwo polskie ulega tej dezinformacji i pozostaje wobec niej bezbronne.

Ponadto Skarżący wniósł o załączanie do akt sprawy jako dowodów akt poświęconych powyższemu tematowi z Międzynarodowej Konferencji „A.”, jaka miała miejsce z ramienia Polskiego Sejmu na W. 4-5 października z inicjatywy Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

W odpowiedzi na zarzuty Skarżącego Państwowa Komisja Wyborcza (dalej jako: PKW) pismem z 27 października 2023 r., powołując się przepisy ustaw – art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1277 z późn. zm., dalej jako: k.wyb.) oraz art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 851 z późn. zm., dalej jako: u.r.o.), wskazała, że żaden z przedstawionych przez Skarżącego zarzutów nie dotyczy wymienionych na mocy ww. przepisów ustawowych

przesłanek dających podstawę do złożenia protestu. Dalej PKW nadmieniała, że samo sformułowanie pytań referendalnych nie może być przedmiotem protestu przeciwko ważności referendum, oraz że krytyka rozwiązań ustawowych nie może stanowić podstawy protestu przeciwko ważności wyborów. W oparciu o powyższe PKW wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Inicjalnie należy zaznaczyć, że mając na uwadze rozległość formułowanych zarzutów, pismo Skarżącego z 18 października 2023 r. zostało zarejestrowane jako równocześnie protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 82 § 1 k.wyb. (postępowanie o sygn. akt I NSW 94/23), oraz protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego, o którym mowa w art. 33 ust. 1 u.r.o. (niniejsze postępowanie).

Zgodnie z przytoczonym wyżej art. 33 ust. 1 u.r.o., przeciwko ważności referendum może zostać wniesiony protest. Jednocześnie przepis ten określa podstawę – przesłanki uzasadniające dopuszczalność jego złożenia. Są nimi: (1) zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum, określonego w rozdziale XXXI k.k.; (2) zarzut naruszenia przepisów u.r.o. dotyczących głosowania; (3) zarzut naruszenia przepisów u.r.o. dotyczących ustalenia wyników głosowania oraz (4) zarzut naruszenia przepisów u.r.o. dotyczących ustalenia wyniku referendum. Wniesienie protestu przeciwko ważności referendum, w ramach którego zarzut – przesłanka stanowiąca podstawę jego złożenia nie będzie odpowiadała hipotezie z art. 33 ust. 1 u.r.o. skutkuje uznaniem protestu za niespełniającego warunku określonego ww. przepisem. Mając zaś na uwadze postanowienia art. 34 ust. 2 u.r.o., zgodnie z którymi do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwał w tego rodzaju sprawach przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy k.wyb., oznaczać to będzie, że w stosunku do takiego protestu przeciwko ważności referendum zastosowanie będzie miał art. 243 § 1 k.wyb. Zgodnie z nim Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w przepisach u.r.o. Powyższy przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący, co też oznacza, że

Sąd Najwyższy nie ma możliwości choćby „warunkowego” dopuszczenia do rozpoznania protestu uchybiającego art. 33 ust. 1 u.r.o.

Przedkładając powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że złożony przez Skarżącego pismem z 18 października 2023 r. protest przeciwko ważności referendum, w żadnym z przedstawionych w nim zarzutów nie dotyczy ustawowych przesłanek wymienionych w art. 33 ust. 1 u.r.o. Niedopuszczalne jest oparcie protestu o zarzut wprowadzenia w błąd biorących udział w referendum ogólnokrajowym poprzez formułowanie pytania, na które nie są w stanie, z powodu braku wiedzy, odpowiedzieć. Pytania referendalne zostały sformułowane w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zarządzeniu referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa (Dz.U. poz. 1636). Uchwała ta została podjęta w oparciu o art. 125 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), oraz art. 60 pkt 1 u.r.o. Przepisy te nie wprowadzają żadnych ograniczeń, obostrzeń bądź wskazówek co do sposobu sformułowania pytań referendalnych. Już z tych przyczyn kwestia ta nie może być przedmiotem protestu przeciwko ważności referendum. Znajduje to również potwierdzenie w literalnym brzmieniu art. 33 ust. 1 u.r.o.

Analogiczne wnioski nasuwają się w stosunku do pozostałych zarzutów Skarżącego. Podstawą protestu przeciwko ważności referendum nie może być kwestionowanie przyjętych rozwiązań ustawowych, określających zasady udziału w referendum. Konstrukcyjnym warunkiem protestu wyborczego jest takie sformułowanie zarzutów popełnienia konkretnych przestępstw lub naruszeń ustawy o referendum ogólnokrajowym dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum, które poparte są dowodami, a nadto wykazują naruszenie własnego, konkretnego, rzeczywistego i aktualnego interesu protestującego. Przedmiotem protestu nie mogą być zarzuty abstrakcyjne, hipotetyczne, dotyczące innych osób, bliżej nieokreślone, niezwiązane ściśle z sytuacją prawną protestującego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; oraz z 30 października 2019 r., I NSW 117/19).

Z tych też względów Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[J.M.]

(r.g.)